

стандартів, орієнтовані не тільки на кількісні параметри й технології, а й на створення на підприємстві системи екологічного менеджменту (СЕМ), що є невід'ємною частиною системи загального управління підприємством.

В Україні екологічна стандартизація та нормування проводяться з метою встановлення комплексу обов'язкових норм, правил та вимог з охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів і забезпечення екологічної безпеки.

Офіційно стандарти серії ISO 14000 є добровільними. Вони не заміняють законодавчих вимог, а забезпечують систему визначення того, яким чином підприємство впливає на навколишнє середовище та як виконуються вимоги чинного законодавства.

Незважаючи на добровільність стандартів великі підприємства намагатимуться одержати сертифікацію за ISO 14000 в першу чергу тому, що така сертифікація є однією з неодмінних умов конкурентоспроможності продукції на міжнародних ринках.

Окрема роль в проблемі екологічної безпеки належить фармацевтичному комплексу, оскільки різноманіття продукції, технологій та сировини обумовлюють широкий спектр і достатньо високі концентрації забруднювачів у довкіллі. СЕМ була сертифікована на підприємствах 155 країн. В п'ятірку лідерів ввійшли: Китай, Японія, Іспанія, Італія та Велика Британія. Перше місце посіла металопродукція, друге – будівництво, третє – електричне та оптичне обладнання. Фармацевтична промисловість на 13 місці.

В Україні міжнародні стандарти ISO серії 14000 були прийняті як національні в 1998 році. Однак аналіз показує, що їхнє впровадження здійснювалось досить повільними темпами. Станом на 1 січня 2006 року в національній системі сертифікації було зареєстровано лише 23 підприємства, що впровадили й сертифікували СЕМ. За п'ять років кількість підприємств, які сертифікували СЕМ збільшилася до 136 (чинні сертифікати залишалися тільки в 103 з них). Ще за 5 років ця кількість збільшилася в тричі. Тільки за останній рік видано близько 150 сертифікатів, три з них фармацевтичним компаніям.

За 2016 рік в середньому по Україні за квартал сертифікуються від 6 до 8 СЕМ. Першість належить харчовій промисловості. Близько 2 % від загальної кількості отриманих сертифікатів приходить на фармацевтичний сектор.

На сучасному ж етапі науково-технічного прогресу поряд з підвищенням екологічних вимог до технологій виробництва, екологічний менеджмент виходить на перший план і стає вирішальним фактором економіки, що визначає її подальший ефективний розвиток.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ ДО УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Носик О. М., Метковський Є. О.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

В сучасних умовах, коли постійно змінюється зовнішнє середовище, ускладнюються технології і стають більш різноманітними цілі підприємства, великомасштабне виробництво стає складним об'єктом управління. Відсталі підрозділи тягнуть наниз здорові, робітники відокремлені від результатів своєї праці, діяльність величезного числа управлінців середньої ланки неефективна, є велика кількість слабо контрольованих витрат – усе це ознаки діяльності великих підприємств і причини падіння виробництва в цілому. Тому структурна перебудова виробництва і, перш за все, системи управління ним стає все більш невідкладним завданням.

Системний підхід передбачає дотримання основних законів системи, а саме:

1. Композиції, тобто узгодження спільної і приватної мети;
2. Пропорційності, що визначає високу якість товару на всіх стадіях виробничого процесу;

3. Зважання на «вузьке місце», де особлива увага приділяється найбільш слабкому елементу системи;
4. Онтогенезу, що враховує послідовність стадій життєвого циклу підприємства;
5. Інтеграції, що спрямовують систему на високий рівень організації і що дають змогу одержати синергетичний ефект;
6. Інформованості, що виділяє інформаційне забезпечення як головну умову конкурентоспроможності;
7. Стійкості, що висуває вимоги до побудови системи (статичний стан) і до її функціонування (динамічний стан).

Аналіз робіт, пов'язаних з дослідженням систем, свідчить, що для систем будь-якої природи характерними є такі властивості: 1. Цілісність, тобто сукупність елементів, що розглядається як система і становить певне ціле, яке має загальні властивості і власну поведінку; 2. Ділимість. Щоб бути системою, цілісний об'єкт повинен бути розділеним на елементи. Кожен елемент, у свою чергу, може розглядатись як система і поділятися, або включати інші елементи. Межа поділу системи повинна визначатись конкретним завданням дослідження системи і прийнятим у ній масштабом; 3. Ієрархічність - підпорядкування елементів та компонентів системи. Ця властивість пов'язана з попередньою і, як правило, розглядається як спосіб організації структури системи; 4. Множинність, що дозволяє використати безліч кібернетичних, економічних і математичних моделей для опису окремих елементів і системи в цілому.

Системний підхід як універсальний засіб може виступати, як загальна концептуальна основа; як науковий метод; як методологія проектування; як метод аналізу організацій; як системне управління. Він дозволяє комплексно оцінити будь-яку виробничо-господарську діяльність і діяльність системи управління на рівні конкретних характеристик. Це допомагає аналізувати будь-яку ситуацію в межах окремо взятої системи, виявити характер проблем входу, процесу і виходу. Застосування системного підходу дозволяє найкращим чином організувати процес ухвалення рішень на всіх рівнях в системі управління. Отже, з позицій цього аспекту завдання системного підходу полягає в узагальненні знань, що отримані в одних галузях, і їх поширенні на інші сфери і проблеми.

НОВІ ФОРМАТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО САМОВРЯДУВАННЯ НА ДЕРЖАВНОМУ І РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Присяник Л. Ф.¹, Бойко П. С.¹, Цубанова Н. А.²

¹Вінницька обласна асоціація фармацевтів «СUM DEO (З Богом)», м. Вінниця, Україна

²Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Безсумнівно, пріоритетним об'єктом при розбудові сучасного громадянського суспільства є громадянин тобто споживач, пацієнт. Нажаль, інтереси пересічного громадянина сьогодні знаходяться далеко не на першому місці в силу через те, що як держава, так і фармацевтична сфера знаходиться в стані системної кризи, в наслідок економічної стагнації, про що неодноразово зазначають державні та громадські діячі.

Останнім часом, спостерігаються негативні тенденції в фармацевтичній сфері, як наприклад, це хаотичне відкриття нових аптек. Державні аптеки яких залишилися одиниці фактично втратили будь-яку допомогу від держави і не в змозі конкурувати з приватними або комунальними аптечними мережами. Така «практика» стала причиною того, що вони працюють майже у збиток, намагаючись зберегти ліки для пільгових категорій населення. Виходячи з цих та інших очевидних проблем, фармацевтична спільнота повинна серйозно задуматись над тим, як розпочати позитивні зміни, реформи в фармації, як адаптувати її до міжнародних, європейських стандартів до яких прагне Україна.